

ಮಲಗಿರುವಾಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಬಹುದೆ, ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಾಗ, “ಎಷ್ಟೋ ಜನ, ಮಲಗಿರುವಾಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡ ಬಹುದೆ? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆ ಮಾಡ ಬಾರದು? ನನಗೆ ಅದೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲ. ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಜನ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಶವದ ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತಾರೆಂದು. ಆದರೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮೃತನೇ? ಅವನ ಶರೀ ರವೇ ಮೃತಶರೀರ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ದೇಹವನ್ನು ಮೃತವೆಂದೇ ಭಾವಿಸು ತ್ತಾನೆ. ಮೃತಶರೀರದಲ್ಲಿ ‘ನಾನು’ ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಶವವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ವಿಡೇಹಿ. ಆತನಿಗೆ ಶರೀರವಲ್ಲಿಯಿದು?

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಮಹಾರಾಜ್, ಜಪ ಮಾಡುವಾಗ ಏಕೆ ನಿದ್ದೆ ಬರುತ್ತದೆ? ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ದೂರ ಮಾಡಬಹುದು?

ಮಹಾರಾಜ್: ಹೌದು, ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ವಿಘ್ನ. ಪರಮ ಶತ್ರು. ನಿದ್ದೆ ಬಂದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೊಂದಷ್ಟು ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ ಆಯಿತು. ಅದೂ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಹಾಯ. ನಿದ್ದೆಗೆ ಕಾರಣ - ಮನಸ್ಸು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ, ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮನ ಸ್ಸನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡರಿಂದಲೂ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಧೈಯವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲಾಗದಿದ್ದರೆ, ಬೇರೆ ಉಪಾಯ ಕಾಣದೆ ಅದು ನಿದ್ದೆಗೆ ಶರಣು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೊಂದೇ ದಾರಿ, ಸರ್ವದಾ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಡುವುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಆದರೆ ಯಾವಾಗಲೋ ನಿದ್ದೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ತೋಚುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಹಾರಾಜ್: ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೋ, ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರತೆ, ಆರ್ಥಾತ್ ಪಡೆದೇ ತೀರುತ್ತೇನೆಂಬ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಇದ್ದರೆ, ಆಗ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಪಕ್ಕದ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರವೃಡೂರ್ಯಗಳಿವೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ, ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ದೆಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಇಲ್ಲ, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಒಡೆದು, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವರೆಗೂ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಇರಲು ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗ ವಂತನಿದ್ದಾನೆಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ, ಆತನನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತನಕ ನಮ್ಮಿಂದ ಅಜಾಗರೂಕರಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ನಿದ್ರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?

ಪ್ರಶ್ನೆ: ವ್ಯಾಕುಲತೆಯ ಅಭಾವದಿಂದ ಈ ತರ ಆಗುವುದೇ?

ಮಹಾರಾಜ್: ಅದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನು? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸದಾ ಜಾಗರೂಕ ನಾಗಿರಲೆತ್ತಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ, ಸಂಸ್ಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ನಿದ್ದೆ ಬರುವಾಗ ನಡೆದಾಡಿಕೊಂಡು ಜಪ ಮಾಡಿದರೆ ಹೇಗೆ?

ಮಹಾರಾಜ್: ಮಾಡಬಹುದು, ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ಓಡಿ ಸಿದ ಹಾಗೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಧ್ಯಾನವಂತೂ ಬಹುದೂರದ ಮಾತು. ಧ್ಯಾನವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ನೀಡುವುದು. ಆಗ ಮನಸ್ಸು ಧೈಯವಸ್ತುವನ್ನಷ್ಟೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತದೆ. ನಡೆದಾಡಿದರೆ ಅದ ರಿಂದ ಧ್ಯಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಮಹಾರಾಜ್, ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ ಇರುವಾಗೇನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಮಹಾರಾಜ್: ಸಿಕ್ಕಿದಷ್ಟು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಾವದಿಂದ ಸಾಧನೆಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಭಾವವೇ ಮುಖ್ಯ. ಒಂದು ಭಾವದಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ, ಅಷ್ಟು ಸಮಯ ಸದುಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು

ಶಾಂತವಾಗದಿದ್ದರೆ, ನಮಗೇನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಲಾಗುವು ದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಠೋಪ ನಿಷ್ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ,

ಅಂಗುಷ್ಠ ಮಾತ್ರ: ಪುರುಷೋಂತರಾತ್ಮಾ

ಸದಾ ಜನಾನಾಂ ಹೃದಯೇ ಸನ್ನಿವಿಷ್ಟ: |

ತಂ ಸ್ವಾಚ್ಛರೀರಾತ್ ಪ್ರವೃಹೇತ್

ಮುಂಜಾದಿವೇಷೀಕಾಂ ದೈಯೇಣ || (೨.೩.೧೭)

ಮುಂಜವೆಂಬ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ದಂಟನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಸರಕ್ಕೆಂದು ಎಳೆದರೆ ತುಂಡಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಎಳೆಯನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನನ್ನು ದೇಹದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದನ್ನೇ ಹೇಳಿದೆ. ಧ್ಯಾನ ಮಾಡು ವಾಗ ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಯಾವುದರ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಿರ ಮಾಡಬೇಕೋ, ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳಿಂದಲೂ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಇಷ್ಟ ದೇವರ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ:

ಶನ್ಯಃ ಶನ್ಯರುಪರಮೇದ್ಭದ್ಧಾ, ದೃತಿಗೃಹೀತಯಾ|

ಆತ್ಮಸಂಸ್ಥಂ ಮನಃಕೃತ್ವಾ ನ ಕಿಂಚಿದಪಿ ಚಿಂತಯೇತ್ ||

ಯತೋ ಯತೋ ನಿಶ್ಚರತಿ ಮನಶ್ಚಂಚಲಮಸ್ಥಿರಮ್ |

ತತ್ಸತ್ತೋ ನಿಯಮ್ಸ್ಯತದಾತ್ಮನ್ಯೇವ ವಶಂ ನಯೇತ್ || (೬.೨೫-೨೬)

ಶನ್ಯಃ ಶನ್ಯಃ - ‘ಬಹಳ ನಿಧಾನವಾಗಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಸಮಾಧಿ ಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ. ಈ ಅವಸ್ಥೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿ, ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಾಂತಮಾಡದೆ ಧ್ಯಾನ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾದರೆ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಚಲನವಲನಗಳು ಶಾಂತವಾಗು ತ್ತವೆ, ಜೀವನವೇ ಶಾಂತಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆತನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮೃದುತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವವರು ತಾಳ ಮೃದಂಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಕುಣಿದು, ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ, ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಹೋಗು ತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಧ್ಯಾನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ರುಚಿಸದು. ಠಾಕೂರರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನೂ ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಯಾವಾಗ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೋ, ಅದೇನು ಸಿಂಹಸ್ವರ! ಜೊತೆಯವಲ್ಲಿ ಹಾಡುವವರು, ಬಾರಿಸುವವರು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು ನೋಡುವವರೂ ಕೂಡ ಕುಣಿದು ಬೆವರು ಸುರಿಸು ತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಅವರದು ಶಾಂತಸ್ವಭಾವ. ಎರಡೂ ಅವಸ್ಥೆ ಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಗೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎರಡನ್ನೂ ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಠಾಕೂರ್ ವಿಭಿನ್ನ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವಾಗ, ವಿವಿಧ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಶರೀರಧರ್ಮವೂ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುತ್ತಿತ್ತು- ಸ್ವಾಮಿ ಶಾರದಾನಂದರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶರೀರ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ನಮಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು?

ಮಹಾರಾಜ್: ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ಮೃದುವೋ ಅವರ ಶರೀರವೂ ಮೃದು; ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ಕಠೋರವೋ, ಅವರ ಶರೀರವೂ ಕಠಿಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವವೇ ಶರೀರದ ಮೇಲೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಶರೀರ, ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತ ವಾಗಿವೆ. ಯಾರು ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಆಹಾರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಿಶೇಷ ನಿಗಾ ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. *

ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೊಂದು ಹಿತನುಡಿ

ಡಾ. ಎಲ್.ಸಿ.ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ

ಆಧುನಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಹೇಗೆ ಅವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉನ್ನತ ಜೀವನವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಗತ್ಯವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರುವ ಲೇಖಕರು ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ನಿವೃತ್ತ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಾತ್ರ ದೇವೋಭವ, ಪಿತೃದೇವೋಭವ, ಆಚಾರ್ಯದೇವೋ ಭವ ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಇದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದವನೇ ಆಚಾರ್ಯ. ಮಿಗಿಲಾಗಿ, ನಮ್ಮ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಗುರು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿವೆ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುರುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಅದೇ ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೂ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಅಂತಹ ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಾನ ಲಘುವಾಗಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಮೇಲೆ ಗೌರವವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಸಮಾಜದ ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕರಾಳವನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದು ವಿದ್ಯೆ ಬರೀ ಪಾಸು ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಅದು ಪದವಿ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪೂರಕ ವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲದ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ

ದಾಗ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಬೋಧಿಸುವ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಕೊಡುವಂತಹ ವಿಷಯಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ, ಆತ್ಮಗೌರವ, ಸಹನೆ, ಸರಳ ಜೀವನದ ವಿಧಾನಗಳು ಮುಂತಾದ ಗುಣಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬೋಧಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಹೀಗಾಗಿ ಈಗಿನ ಅಧ್ಯಾಪಕರೇ ದಾರಿ ತಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಾಗ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬೋಧಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇಂದು ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಬೋಧಿಸುವ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಯುವ ಕ್ರಮ ಕೃತಕವೂ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇದು ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ.

‘ಇಂದು ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಅಧ್ಯಾಪಕರಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಧರ್ಮ ಕುಂಠಿತವಾಗಿದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಭೌತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ವಿಜ್ಞಾನ ಪಾಠವನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಅವರು ಭೌತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಭಾರಿ ಸರಕನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರುವ ಹೇಸರಗತ್ತೆಗಳಾಗುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ವಿಚಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನರಾದ ವಿಚಾರಮತಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿಗಳಾದ ಕುವೆಂಪುರವರು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ತಲೆಯೊಳಗೆ ತುಂಬುವುದೇ ವಿದ್ಯೆಯ ಗುರಿಯಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹೃದಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ತತ್ತ್ವವಾಗಬೇಕು ಎಂದರ್ಥ. ಕೇವಲ ಗ್ರಂಥ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಕರಿಹಲಗೆಯ ಬರಹಗಳಷ್ಟೆ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬ ಭ್ರಮೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಂದ ದೂರವಾಗಬೇಕು. ಒಂದು ಸಲ ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೃಂದವನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು, ‘ಇಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರು, ಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ಮಹಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಎನ್ನುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಯಾವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ